



Vlaams
Parlement

stuk **2177** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 17 september 2013 (2012-2013)

Voorstel van resolutie

van de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten,
Fientje Moerman en Khadija Zamouri en de heren Jo De Ro
en Bart Tommelein

betreffende het garanderen van een kwalitatief aanbod
van Nederlandse taal en Vlaamse cultuur
voor leerplichtige kinderen van Vlaamse expats

TOELICHTING

Het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft op 30 mei 2013 de Tweede Kamer der Staten-Generaal geïnformeerd over de invulling van de besparingen op de subsidies voor onderwijs en onderzoek. Het Nederlandse regeerakkoord 'Bruggen slaan' van 29 oktober 2012 stelt namelijk dat er vanaf 2015 200 miljoen euro structureel moet worden bespaard op het gebied van onderwijssubsidies. Die zogenaamde 'taakstelling' of besparingsopdracht start begin 2014 en bedraagt 100 miljoen euro. Ook het Nederlandse onderwijs in het buitenland ontsnapt niet aan de taakstelling van het ministerie van OCW. De subsidie aan Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB), die de onderwijskundige en bestuurlijke ondersteuning van de aangesloten Nederlandse scholen in het buitenland verzorgt, zal met 8,2 miljoen euro verminderen. Het betreft de middelen voor onderwijs in Nederlandse taal en cultuur aan kinderen van Nederlandse ouders die in het buitenland werken.

Volgens NOB realiseert de Nederlandse overheid zich onvoldoende wat de consequenties zijn voor de 13.000 leerlingen in de Nederlandse scholen in het buitenland, hun ouders, de scholen, de betrokken organisaties voor afstandsonderwijs en het bedrijfsleven:

- scholen sluiten, omdat ouders niet nog meer kunnen bijdragen;
- scholen die blijven bestaan, vrezen verlies van kwaliteit;
- kinderen keren terug naar Nederland met een taalachterstand;
- de Nederlandse overheid betaalt alsnog de kosten als kinderen met een taalachterstand terugkeren: kosten die tot een veelvoud van de oorspronkelijke ondersteuning in het buitenland kunnen oplopen;
- Nederlanders gaan minder snel naar het buitenland, of keren niet meer terug. Dat ondermijnt de internationale ambitie van Nederland.

De stichting krijgt in haar betoog steun van MKB-Nederland, een organisatie van ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf (MKB), en VNO-NCW, de grootste ondernemingsorganisatie van Nederland. Inspanningen van NOB en ruim 200 Nederlandse scholen in het buitenland om de beslissing van 30 mei 2013, waarbij de volledige subsidie aan NOB voor het Nederlands onderwijs in het buitenland na ruim 30 jaar wordt beëindigd, te vermijden, zijn zonder succes gebleven. Desondanks zette de stichting haar strijd tegen dit, naar eigen zeggen, zeer onverstandige besluit door. NOB lanceerde de petitie 'behoud Nederlands Onderwijs in het buitenland', die door bijna 20.000 mensen werd ondertekend. Op 25 juni 2013 werd de petitie overhandigd aan de Tweede Kamer, die in het najaar van 2013 een definitief akkoord moet geven over de Nederlandse onderwijsbegroting. Vlak voor het zomerreces heeft een groot deel van de Nederlandse Kamer opnieuw steun betuigd aan het behoud van een basis voor het Nederlands onderwijs in het buitenland. Volgens NOB is dat een positief signaal, maar de gevolgen bij een behoud van een klein gedeelte van de subsidie zijn nog steeds groot.

Hoewel de Nederlandse beslissing strikt gezien een intern Nederlandse aangelegenheid is, hebben de besparingsplannen een grote impact op heel wat Vlaamse kinderen in de wereld. Ongeveer 9% van de 13.000 leerlingen die lessen volgen in Nederlandse scholen in het buitenland – circa 1200 kinderen – zijn Vlaamse kinderen. Vlaamse gezinnen in het buitenland worden aldus met dezelfde consequenties zoals het sluiten van scholen, het verlies aan kwaliteit van het onderwijs en het risico op taalachterstand van hun kinderen geconfronteerd. Bovendien wordt de vrees van Vlaamse ondernemingen en gezinnen om zich te vestigen in het buitenland door de beslissing gevoed.

De stichting Vlamingen in de Wereld (VIW), de toonaangevende belangenorganisatie van Vlamingen over de hele wereld die ondersteund wordt door de Vlaamse overheid, betreurt

de subsidievermindering ten zeerste. In een open brief roept ze de Vlaamse overheid op om de problematiek ter harte te nemen, anders dreigen leerplichtige kinderen van Vlaamse expats bij hun terugkeer moeilijkheden in het onderwijs te hebben en dreigen ze ook af te haken van de Vlaamse samenleving. Steeds meer Vlamingen verhuizen naar het buitenland, maar zelden definitief. Als kennisregio is het voor Vlaanderen des te belangrijker om het aanbod Nederlandse taal en Vlaamse cultuur in het buitenland te versterken, aldus VIW. Er bestaan initiatieven, zowel inzake effectief onderwijs als afstandsonderwijs, ook via digitale kanalen zoals D-Teach, maar ondersteuning is vaak noodzakelijk voor de leefbaarheid en de toegankelijkheid ervan, aldus de belangenorganisatie. Dat bleek ook uit de antwoorden van circa 1000 respondenten op een grootschalige bevraging die VIW begin dit jaar organiseerde bij uitgeweken landgenoten. VIW hield, ter gelegenheid van haar vijftigjarige bestaan, op 4 juli jongstleden voor de eerste keer een ‘Expat Parlement’ met deskundigen, beleidsmakers, gewezen en huidige expats. Een van de conclusies en aanbevelingen van dat parlement luidde: “Expats en inzonderheid hun kinderen dienen mogelijkheid te hebben hun kennis van het Nederlands en van de Vlaamse cultuur te onderhouden. Daarbij dienen vanuit Vlaanderen initiatieven te worden ondernomen om de mogelijkheden voor kinderen van expats om onderwijs Nederlands in het buitenland te volgen beter bekend te maken en te ondersteunen. Er dient daarbij onder meer ingezet te worden op afstandsonderwijs via digitale kanalen. De Vlaamse overheid kan hierbij de rol van regisseur opnemen bij deze initiatieven. Een bijkomende meerwaarde ligt in de idee om zomerklassen in Vlaanderen te organiseren, speels en leerrijk, gericht op expats.” De besluiten van die grote conferentie werden overhandigd aan Vlaams minister-president Kris Peeters.

Het Vlaams Parlement keurde op 28 maart 2012 kamerbreed een resolutie goed die het aanbod aan Nederlandse taal en Vlaamse cultuur voor leerplichtige kinderen van Vlaamse expats wil versterken (*Parl. St. Vl. Parl. 2011-12, nr. 1486*). Die resolutie, in het bijzonder de volgende aanbeveling, komt nu door de Nederlandse beslissing onder druk te staan:

“4° te onderzoeken hoe een sterkere samenwerking met de Nederlandse overheid en de Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB) tot meer ondersteuning van een aanbod aan Nederlandse taal en Vlaamse cultuur voor Vlaamse kinderen kan leiden, met aandacht voor de manier waarop die samenwerking structureel kan worden gemaakt, en dit binnen de huidige budgetten en met het oog op het wegwerken van hindernissen;”.

De Vlaamse minister van Onderwijs kondigde in commissiezitting van 11 juni 2013 aan dat er een informeel ambtelijk overleg samen met Nederland zal worden georganiseerd om duidelijkheid te creëren over de draagwijdte van de beslissing en om een eventuele versterkte samenwerking met Nederland inzake Nederlandstalig onderwijs in het buitenland na te kijken.

Het is daarnaast echter ook noodzakelijk dat de Vlaamse Regering ondertussen een tweede spoor opzet en zelf ook overgaat tot het ontwikkelen van initiatieven die een kwalitatief aanbod aan Nederlandse taal en Vlaamse cultuur voor leerplichtige leerlingen van Vlaamse expats in het buitenland vanaf 1 januari 2014 kunnen garanderen. De Nederlandse beslissing zet niet alleen dat aanbod maar ook de internationale ambities van Vlaanderen onder druk. Zoals eerder vermeld werd, bestaat de vrees namelijk dat de zin van bedrijven en werknemers voor een buitenlands avontuur zal afnemen. Een van de voornaamste bekommernissen van expats in verband met een buitenlandse baan is de mate waarin hun kinderen kwalitatief onderwijs kunnen genieten. Wanneer de ‘goesting’ om naar het buitenland te gaan wegvalt, riskeren we belangrijke knowhow mis te lopen. Verschillende expats keren na hun verblijf in het buitenland terug met een koffer vol kennis en vaardigheden van industrieel en maatschappelijk nut. Vlaanderen zonder een actief buitenlands ondernemerschap kan en mag niet de bedoeling zijn. Het ligt niet in lijn van het regeerak-

koord van deze Vlaamse Regering, die de lat bovendien hoog legde. Enkele passages uit het regeerakkoord:

- “We voeren een actief buitenlands beleid en bouwen culturele, publieks- en economische diplomatie verder uit.”;
- “Om onze welvaart en welzijn in de toekomst veilig te stellen, moeten we in Vlaanderen kunnen blijven beschikken over ondernemers, over bedrijven die voluit inzetten op talentontwikkeling, innovatie en internationaal ondernemen. We willen een stimulerend omgevingskader voor het ondernemen tot stand brengen.”;
- “We stimuleren en ondersteunen kmo’s en technologiebedrijven om internationaal hun kans te wagen.”;
- “Vlaanderen vergroot ook zijn aandeel in de buitenlandse directe investeringen in Europa met een gepaste ondersteuning en begeleiding. We focussen op specifieke activiteiten, zoals onderzoek, en spelen daarbij onze troeven volledig uit: we zijn een kennisregio, de poort naar Europa, en we hebben Brussel, onze hoofdstad.”.

Vlamingen in de wereld, bij monde van ouders, leerkrachten en organisaties, hebben hun ongenoegen over de Nederlandse maatregel geuit en doen een oproep om de mondiale mobiliteit van Vlamingen niet in het gedrang te laten komen. Gezien de Nederlandse context lijkt het moment aangebroken om als Vlaamse overheid nieuwe initiatieven zoals online of digitaal afstandsonderwijs te ondersteunen en/of te helpen ontwikkelen. Het opnemen van een regisseursrol stelt de Vlaamse overheid niet alleen in staat meer grip te krijgen op Vlaamse leerdoelstellingen in het buitenland, maar helpt ook innoverende projecten op maat van de 21e eeuw, die ook buiten het onderwijs hun nut kunnen hebben, op de rails te zetten.

Irina DE KNOP

Marleen VANDERPOORTEN

Fientje MOERMAN

Khadija ZAMOURI

Jo DE RO

Bart TOMMELEIN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de beslissing van het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) van 30 mei 2013 om de subsidie aan Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland substantieel te verminderen vanaf 1 januari 2014;
 - 2° de resolutie betreffende het versterken van het aanbod aan Nederlandse taal en Vlaamse cultuur voor leerplichtige kinderen van Vlaamse expats (*Parl. St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 1486), aangenomen in plenaire zitting van het Vlaams Parlement op 28 maart 2012;
 - 3° de open brief van de stichting Vlamingen in de Wereld (VIW) en de aanbevelingen van haar conferentie ‘Expats Parlement’ naar aanleiding van haar vijftigjarig bestaan op 4 juli 2013;
 - 4° de noodzakelijke afstemming tussen het onderwijs dat kinderen van Vlaamse expats in het buitenland genieten, en de leerdoelstellingen van het Vlaamse onderwijs om leer- en taalachterstand bij terugkeer zo veel mogelijk te vermijden;
 - 5° het belang van onderwijsvernieuwingen om beter op de uitdagingen van vandaag en morgen in te spelen;
 - 6° de internationale ambities van Vlaanderen zoals nadrukkelijk vermeld in het Vlaamse regeerakkoord 2009-2014;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° verder te onderzoeken hoe een sterkere samenwerking met de Nederlandse overheid, de stichting Vlamingen in de Wereld (VIW) en de Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB) tot meer ondersteuning van een aanbod aan Nederlandse taal en Vlaamse cultuur voor leerplichtige leerlingen van Vlaamse expats kan leiden, met specifieke aandacht voor de gewijzigde Nederlandse context;
 - 2° op korte termijn initiatieven in Vlaanderen te ondersteunen en/of mee te helpen ontwikkelen die voorzien in een kwalitatief aanbod aan Nederlandse taal en Vlaamse cultuur voor leerplichtige leerlingen van Vlaamse expats in het buitenland, beginnend met afstandsonderwijs via digitale kanalen;
 - 3° onderzoek te voeren naar mogelijke flexibele financieringsmethodes van Vlaams onderwijs voor Vlamingen in het buitenland en de resultaten ervan voor te leggen aan de volgende minister van Onderwijs.

Irina DE KNOP

Marleen VANDERPOORTEN

Fientje MOERMAN

Khadija ZAMOURI

Jo DE RO

Bart TOMMELEIN